

Określ, jaki problem podejmuje Bogusław Dopart w podanym tekście. Zajmij stanowisko wobec rozwiązania przyjętego przez autora, odwołując się do tego tekstu oraz do innych tekstów kultury. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 300 słów.

Bogusław Dopart *Czym był romantyzm?*

Źródłem zarówno pozytywnych, jak też negatywnych opinii na temat polskiego romantyzmu bywa często przeświadczenie o jego specyficzności (wyjątkowości, osobliwości) ze względu na niezwykle silny związek z życiem narodu. To teza banalna w konstatacji, że romantyzm wiązał się z losem narodowym – lecz poza tym potrójnie nieprawdziwa: najpierw w implikacji, że inne romantyzmy europejskie od spraw narodowych stroniły (a było wprost przeciwnie); następnie w sugerowaniu, jakoby polscy twórcy ulegali narodowemu kolektywizmowi, pozostawiając na boku kwestie egzystencji i wrażliwości jednostkowej, religii, natury, egzotyki czy piękna samego w sobie; w końcu zaś w etnocentrycznym uroszczeniu¹ odnośnie do całkowitej nietypowości polskich dziejów. W rzeczywistości wielki romantyzm polski powstawał na tych samych założeniach kardynalnych, które przyjmowano w Europie czy Stanach Zjednoczonych, tylko je twórczo interpretował i umiejętnie wcielał w realia miejsca i czasu; narodowe mitotwórstwo romantyków wspierało się o internacjonalne toposy i powszechne tradycje symboliczne; a przeciwstawienie polskich losów dziejom innych narodów i ekskluzywistyczne² wywyższenie polskość nie tyle od romantyków pochodzi, ile zrodziło się z późniejszych wyobrażeń o romantyzmie Polaków. [...]

Założenia kardynalne romantyzmu europejskiego, przejęte przez Mickiewicza i następnych przedstawicieli tego prądu, przybliżają nam trzy terminy. Światopoglądowa kategoria *Universum* oznacza ogół wszechrzeczy – nie statyczną uporządkowaną całość, lecz otwartą, dynamicznie, zwykle też wewnętrznie, zróżnicowaną jedność bytów duchowych, fizycznych i mentalnych. *Jaźń* [...] to termin zarazem teoriopoznawczy oraz psychologiczny i antropologiczny, przeciwstawiony oświeceniowej koncepcji umysłu biernie rejestrującego bodźce i rozbitego na oddzielne funkcje (intelekt, uczucia, pamięć, wyobrażenia, wola). *Jaźń* to umysł zintegrowany, twórczy i aktywny wobec rzeczywistości: to centrum poszczególnej egzystencji i ośrodek więzi ze światem; połączenie poznania i kreacji, postrzegania zewnętrznego i introspekcji. [...]

Trzeci estetyczno-formalny wyznacznik romantyzmu wynika z indywidualizmu twórczego i programowej oryginalności romantyków, z faktu, że nawet w obrębie jednej wypowiedzi artystycznej uprawiali oni wolną grę form językowych i odmian piękna. Czymś specyficznym dla romantyzmu jest więc forma otwarta, przejawiająca się poprzez sfragmentaryzowaną, luźną kompozycję, poprzez łączenie rozmaitych założeń gatunkowych, konfrontację różnych kategorii estetycznych (na przykład mieszanie realizmu i fantastyki, piękna i brzydoty), poprzez korespondencję sztuk (kojarzenie poetyckości, plastyczności, muzyczności, taneczności etc.). Forma otwarta prowadzi do otwartości semantycznej – odbiorca dzieła jest zaproszony do rozszyfrowania sensów utajonych i dopełnienia znaczeń niedookreślonych, do wysiłku własnej twórczej wyobraźni. Bogusław Dopart, *Polski romantyzm i wiek XIX. Zarysy, rekonesanse*, Kraków 2013. 1 uroszczenie – przestarzałe: pretensja, roszczenie, żądanie. 2 ekskluzywistyczny – odrębny, niedostępny dla ogółu.